РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. д.пс.н. Иван Стоянов Александров
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна

По отношение заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” № 1499 от 20.12.2019 г. за включване в Научно жури за защита на дисертационен труд на ИРИС БИТОН по професионално направление 3.2. „Психология”, докторска програма „Социална, организационна и консултативна психология”, с тема на дисертационния труд „Психологически аспекти на влиянието на ритуалите в израелската култура за подобряване на общуването в училище”.

1. Актуалност

Училището играе основна роля върху изграждането на ценностите в обществото, както и върху социализацията на личността. Една от неговите цели е да свърже поколенията чрез културните богатства, които всяко едно от тях е наследило. Ценностната система влияе върху изграждането на взаимоотношенията в процеса на развитие, както и на моделите на поведение.

През последните години се наблюдават редица проблеми свързани с авторитета сред учителите и повишаване на синдрома на прегаряне в учителската професия. Роля за този феномен играят до голяма степен именно културните ценности. Това определя и актуалността на тази разбработка, която разглежда връзките и отношенията между учениците и учителя, проследявайки как те оформят нагласата на ученика към учителя. От друга страна се извеждат и проверяват хипотези за някои културни и социални аспекти, имащи по-глобален характер. Такъв социален феномен се явява ритуалът.

Този труд се концентрира върху задълбочаване разбирането за начина и значението на рутинните ритуали върху различни аспекти на културния и социалния живот. Разработката е базирана и може би вдъхновена от теорията на Хофстеде, която предлага концептуална рамка за измеренията на културата.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 191 страници и съдържа увод, три глави и списък на използваната литература. Текстът съдържа 14 таблици и 10 фигури. Списъкът на използваната литература се състои от 144 източника на английски и иврит.

В началото Ирис Битон представя научни теории и теоретични подходи към редица рутинни ритуали и обзор на израелската култура и нейните особености. Следва глава за състоянието и характеристиките на учителя в Израел и по света. Трета глава представя емпиричното проучване за това как ритуалите се отразяват на израелската култура в образователната система.

Целта на изследването е да проучи как ритуалите в основните училища рефлектират на Израелската култура и въздействат на отношението спрямо учителя. Ирис Битон работи върху хипотезата си, че тези ритуали съществуват несъзнателно в различни аспекти на училищния живот, както културата и институционалните норми. Издига се предположението, че културните ценности в основата на тези ритуали, имат връзка, както с отношението към статута на учителя в Израел, така върху отношението към властта.

Задачите са свързани с разбирането на рефлектиращата същност на рутинните ритуали за посрещане и изпращане. Разглеждат се сходствата и различията в отделните училища, като те се обясняват от учители и родители.

Изследването си поставя важни въпроси, свързани с начина на провеждане на тези ритуали, техните характеристики, какво е възприемането и обратната връзка на учителите и родителите относно тях.

Изследователската задача е да обогати разбирането за културното влияние на педагога върху учениците, откривайки хоризонт и мотивация за промяна. Знаем, учителите имат за цел не само за обучението, но и за развитието когнитивните, емоционалните и поведенческите сфери на децата, затова може да се каже, че текстът засяга важни социални, политически и общочовешки проблеми, поставя въпроси, които заслужават внимание, свързани с възпитанието на бъдещите поколения и въздействието им в социума.

Изследването се провежда на два етапа: Първият етап има за цел да изследва приликите и разликите в ритуалите в училищата в Израел. Вторият етап има за цел да изследва степента и състоянието на влияние върху отношението към учителския статус. В първия етап е избрана извадка от сто държавни начални училища. На втория етап се събира база от данни от проведено анкетно проучване.

Изследователските инструменти, използвани за събирането на данните са комбинация от количествени и качествени методики. От една страна имаме анкетно проучване, от друга интервюта и наблюдения, които затвърждват и аргументират постигнатите резултати.

Изследвани са 216 учители от 27 училища, разположени в цялата страна. Методите за анализ на данни са адекватни на разгледаните параметри.

3. Препоръки към изследването.

Като цяло нямам съществени препоръки към изследването, освен още по-точно прецизиране на писмената научна реч.

4. Научни и научно-приложни приноси.

Цялостно представеният труд дава основание за формулиране на приноси в следните насоки:

- Направена е систематизация на различни научни теории и подходи за обяснение на ритуалите в израелската култура.
- Извършен е сравнителен анализ на актуални ритуали в съвременната израелска образователна система.
- Посочени са специфичните условия на труд и психологическите фактори, влияещи върху работата на преподавателите в Израел.
- Разкрити са най-честите трудности в общуването между родители, ученици, учители и директори на училища.

Авторефератът отразява изцяло съдържанието на дисертационния труд. Основните части от него са представени в публикации под формата на статии и доклади от конференции.

5. Заключение.

Представената разработка има качествата на дисертационно изследване. В нея Ирис Битон показва, че може да формулира научен проблем и да проведе собствено емпирично изследване с приносен характер.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури, да гласуват за присъждането на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.2„Психология“, докторска програма „Социална, организационна и консултативна психология“ на ИРИС БИТОН .

Варна

02.02. 2020 г. Проф. д.пс.н. Иван Александров